

AZ IGEKÖTŐS IGEK

Mi az igeekötős ige?

A német nyelvben - a magyarhoz hasonlóan - sok ige elé járulhat egy előtag, egy úgynevezett igeekötő. **Az igeekötő módosítja vagy megváltoztatja az ige jelentését.**

Módosítja az ige jelentését:

• dolgozni	arbeiten
• <u>ki</u> dolgozni	<u>aus</u> arbeiten
• <u>át</u> dolgozni	<u>über</u> arbeiten
• <u>le</u> dolgozni	<u>ab</u> arbeiten
• <u>fel</u> dolgozni, stb.	<u>ver</u> arbeiten

Megváltoztatja az ige jelentését:

• stehen	állni
• <u>ver</u> stehen	érteni
• <u>be</u> stehen	támogatni
• <u>ent</u> stehen	létrejönni
• <u>aus</u> stehen	kibírni

A ragozás során néhány igénél az igeekötő leválik az igeről - **elváló igeekötők**. Más igéknél az igeekötő a ragozás során is az ige előtt marad - **nem elváló igeekötők**.

Hogy az ige melyik csoportba tartozik, mindig az igeekötő határozza meg.

Példa: **stehen** - **auf | stehen** - **verstehen**

• Ich stehe in der Küche.	Én a konyhában állok.
• Ich stehe immer um 6 Uhr auf .	Én minden reggel 6-kor kelek.
• Ich verstehe dich nicht.	Én nem értelek téged.

Elváló igeekötők

A legfontosabb elváló igeekötők: ab-, an-, auf-, aus-, ein-, gegen-, hoch-, los-, mit-, nach-, vor-, weg-, weiter-, zurück-, da-, hin-, her-, raus-, rein-, rüber-, runter-

Példák:

• ab fahren – Ich fahre morgen ab .	Holnap indulok. (elutazom)
• auf stehen – Du stehst um 6 Uhr auf .	Te 6-kor kelsz fel.

- raus | gehen – Ich **gehe** heute nicht **raus**. Én nem megyek ma ki.
- mit | kommen – Ich **komme** zu dir **mit**. Én is jövök hozzád.

Mikor kell az igekötőt elválasztani?

Az igekötő csak akkor válik el az igétől, ha az ige formájában változás történik.

Tehát amikor az igét ragozzuk:

- Ich **schlafe** immer sehr spät **ein**. Mindig későn alszom el.

(„einschlafen“ – itt ragozzuk az igét, így az igekötő elválik és a mondatban hátrakerül.)

Nem válik el az igekötő, amennyiben egy segédigét használunk:

- Ich **kann** nicht **einschlafen**. Nem tudok elaludni.
- Ich **will** nicht **einschlafen**. Nem akarok elaludni.
- Ich **darf** nicht **einschlafen**. Nem szabad elaludnom.

(Itt a „können/wollen/dürfen“ igét ragozzuk, az „einschlafen“ változatlan marad → „einschlafen“ az igekötő nem válik el.)

Szórend

Amennyiben az igekötő leválik az igéről, az mindig a mondat legvégére kerül.

Az ige ragozott alakja (igekötő nélkül) a mondat második pozícióján áll, az igekötő pedig leghátul.

Példa:

- Ich **kaufe ein**.
Bevásárolok.
- Ich **kaufe** heute **ein**.
Ma vásárolok be.
- Ich **kaufe** heute im Supermarkt **ein**.
Ma vásárolok be a bevásárlóközpontban.
- Ich **kaufe** heute im Supermarkt für die Party **ein**.
A partira ma a bevásárlóközpontban vásárolok be.
- Ich **kaufe** heute mit dir im Supermarkt für die Party **ein**.
A partira ma, veled a bevásárlóközpontban vásárolok be.

DE!

Amennyiben a mondatban szerepel egy segédige, amit ragozunk, akkor az igekötős főige a mondat végén infinitív formában, azaz változatlan marad.

Példák:

- Ich **will** **einkaufen**.
Be akarok vásárolni.
- Ich **will** heute **einkaufen**.
Ma akarok bevásárolni.
- Ich **will** heute im Supermarkt **einkaufen**.
Ma akarok a bevásárlóközpontban bevásárolni.
- Ich **will** heute im Supermarkt für die Party **einkaufen**.
Ma akarok a partira a bevásárlóközpontban bevásárolni.

Szórend - kérdés

A kérdésekre is vonatkozik ugyanez a szabály, amennyiben az elváló igekötős ígét ragozzuk. Mindegy, hogy a kérdés kérdőszóval, vagy a nélkül szerepel.

Példák:

- **Kaufst** du **ein**?
Bevásárolsz?
- **Kaufst** du heute im Supermarkt **ein**?
A bevásárlóközpontban vásárolsz ma be?
- **Kaufst** du heute im Supermarkt für die Party **ein**?
A bevásárlóközpontban vásárolsz ma a partira be?
- Wann **kaufst** du **ein**?
Mikor vásárolsz be?
- Wofür **kaufst** du heute **ein**?
Mihez/Mire vásárolsz ma be?
- Wo **kaufst** du heute für die Party **ein**?
Hol vásárolsz ma a partira be?

DE!

• Willst du heute einkaufen ?	Be akarsz vásárolni?
• Musst du heute noch einkaufen ?	Be kell még ma vásárolnod?
• Wo willst du für die Party einkaufen ?	Hol akarsz a partira bevásárolni?

Egy tipp: az elváló igekötő a kiejtésben mindig hangsúlyos, és gyakran szerepel még önállóan is, mint pl. egy előjáró.

Nem elváló igekötők

A legfontosabb nem elváló igekötők: be-, ent-, er-, ver-, zer-

További nem elváló igekötők: miss-, fehl-, a-, de(s)-, dis-, ge-, im-, in-, non-, re-, un-

Példák:

• Du verstehst den Satz nicht.	Te nem érted a mondatot.
• Er besteht die Prüfung am Montag.	Ő sikeresen levizsgázik hétfőn.
• Ich erfinde etwas Neues.	Én kitalálok valami újat.
• Er entdeckt ein Geheimnis.	Ő feltár egy titkot.

Tipp! A nem elváló igekötő mindig hangsúlytalan a kiejtésben, és nem szerepel a nyelvben, mint önálló szó.

Igekötők, amelyek vagy elválóak vagy nem

Ebben az esetben is érvényes a szabály: amennyiben az igekötő hangsúlyos, elválí. Amennyiben hangsúlytalan: nem válik el.

Ezekről az igekötőkről először majd csak a B1 szinten tanulunk bővebben. Csak a teljesség kedvéért kerültek bele ebbe az anyagba.

A **durch-**, **hinter-**, **über-**, **unter-**, **um-**, **wieder** és **wider-** igekötők lehetnek elválóak vagy nem elválóak. Igétől függ.

Van néhány ige, ahol az igekötő egyszer elválí, egyszer nem. Ilyenkor a jelentés is különböző. (nagyon ritkán)

Ragozás

Mindegy, mi az igekötő, mindegy, hogy elválí vagy nem, az igét mindig ugyanúgy ragozzuk, mint igekötő nélkül.

Elváló igeekötők:

- **einschlafen** Ich **schlafe** immer sehr spät **ein**. Mindig későn alszom el.
- **aufstehen** Er **steht** montags um 6 Uhr **auf**. Hétfőnként 6-kor kel.

Nem elváló igeekötők:

- **verstehen** Du **verstehst** den Satz nicht. Te nem érted a mondatot.
- **bestehen** Er **besteht** die Prüfung am Montag. Ő sikeresen levizsgázik hétfőn.
- **erfinden** Ich **erfinde** etwas Neues. Én kitalálok valami újat.
- **entdecken** Er **entdeckt** ein Geheimnis. Ő feltár egy titkot.

Semmi nem változik! Ragozás és szórend marad az eredeti!

További kifejezések

Van még egy további csoportja a kifejezéseknek, amelyek ugyanúgy viselkednek, mint az elváló igeekötős ige: ezek szóösszetételek igével

Példák:

• Rad fahren	kerékpározni
• spazieren gehen	sétálni
• Musik spielen	zenélni
• Klavier spielen	zongorázni
• Tennis spielen	teniszezni

Példamondatok:

- Wir **fahren** morgen **Rad**.
- Meine Tochter **spielt** jeden Abend **Klavier**.
- Die Oma **geht** jetzt mit Linda **spazieren**.

Összefoglalás

- A német nyelvben egy igéből egy új ige képezhető, ha igekötőt hozzátesszünk, elveszünk, vagy kicserélünk.
- Az igekötőtől függően az ige lehet elváló igekötős vagy nem elváló igekötős ige.
- Az igekötő azonban csak akkor válik el, ha az ige a mondatban a második helyen áll, és ragozva van. Ilyenkor az igekötő a mondat végére kerül.
- Az ige ragozása függetlenül az igekötőtől nem változik.